

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 500 K., félévre
250 K. Egyes szám ára 12 K.

A kálvinizmus és az államélet.

A Templomegyesület hitvédelmi szakosztálya ülésén
felolvasta Dr. Baltazár Dezső püspök.

A kálvinizmus a protestantizmusnak része. A protestantizmus, ennek a szónak nyelvtani értelmezését véve, tulajdonképpen tiltakozást jelent. A reformáció első megjelenési formája nem is volt más, mint tiltakozás. Tiltakozás az ellen, amit a római katolikus egyház az evangéliumhoz, annak történeti igazságához, hit- és erkölcsi igazságaihoz mint emberi találmányt hozzátoldott; tiltakozás az ellen, amit ezekből az igazságokból elvett és amit ezeken az igazságokon változtatott. A protestantizmus ellenségei itt meg is állanak s azt állítják, hogy a protestantizmusban nincs is egyéb, mint tiltakozás; tehát az egész egy üres tagadás, negatívum, nemlegesség vagy legjobb esetben olyan bíráló, amely a hibáztatott dolog helyére nem tud jobbat tanácsolni, állítani. Az útszéli ellenfelek gyalázkodó szája pedig merő okvetetlenkedésnek tartja a protestantizmust, amelyre csak azoknak van szükségük, akik hitbéli tartalmatlanságukat és képtelenségüket bírálattal és tagadással leplezik; miközben a tudományos virtuskodással a világi életben előkelő hatalmi helyeket vívnak ki maguknak a hitetlenségre hajlamosabb tömegek segítségével.

Nem nagy erőbe kerül a protestantizmus ellen emelt eme vádat halomra dönteni. Ha a protestantizmus nem is menne tovább, mint addig, hogy tiltakozik az írás meghíányosítása, megtoldása és megmáskítása ellen; ha egy szót sem szólna többet, még akkor is megállapíthatja minden komoly elme, hogy ebben a tiltakozásban a szentírás védelme s a szentírás szerinti magán- és közéleti berendezkedés tartalmának követelése benne van. Ha én tiltakozom a tulajdonom megtámadása ellen: az azt jelenti, hogy ragaszkodom a tulajdonomhoz, tehát ugyancsak van tartalma a jogi életnek. Ha a protestantizmus tiltakozik a szentírás megtámadása ellen: ez sem jelenthet a pozitív, vagyis tevőleges oldalon mást, mint azt, hogy a protestantizmus a sértetlen szentíráshoz s ezen sértetlen szentírás vallási és erkölcsi igazságainak,

követelményeinek megfelelő tartalmú egyéni- és közéletihez ragaszkodik.

Mivel már felállította az elfogultság és ellenségeskedés a protestantizmus ellen vallási téren a vádat, következetesnek kellett lennie más téren is. Az is lett. Átvitte a vádat tehát a politikai térre is. A vád azonban már ezen a téren élesebb lett. Nem elégedett meg annak az állításával, hogy az államélet keretén belől és arra vonatkozással a protestantizmus tagadás. Tudniillik tagadás és tiltakozás a történelmileg kialakult rend, tételes formák s általában a történelmi alkotmány ellen; hanem ezen a téren már egyenesen a felforgatás, forradalmi rombolás kitéjét nyomták a protestantizmus kezébe és olvastatnak vele belőle és a szájába adnak akarata ellenére olyan tanokat, amelyeket eszéágában sem volt sohasem vallani.

A protestantizmus újabb keletű üldözésének idején már azt az állítást is megkockáztatták, hogy a protestantizmusnak egyenesen a természetében van, egyenesen a természetéből folyik a rombolás; ami építési készség és képesség nélkül teljes joggal anarchiának is nevezhető. Ennél a pontnál a protestantizmus szabadság-elveibe kapaszkodnak bele és azt állítják, hogy ez a szabadság soha sem képes a mérsékletnél megállni, hanem saját belső természeténél fogva a féktelenségig sarkantyúzza magát. Nem is említve azt a világtörténelmi igazságot, hogy a forradalmi rázkódásokat általában a mérsékelt szabadság elfojtása idézte elő, vagyis mesterséges és erőszakos begátolása a szabadság igényeinek; meg kell állapítanunk, hogy a protestantizmus és benne a kálvinizmus vallják, tartják és érvényesítik mindazokat a vallás-erkölcsi szabályokat, rendelkezéseket, kötelekeket és tartályokat, amelyeket gyönyörűséges iga és könnyű teherképen az evangélium készített és irt elő az emberi élet javára. Innen magyarázható, hogy a protestáns többségű, jellegű és lelkű országokban forradalmi rázkódások nélkül szoktak keresztülmenni a nagy gazdasági, társadalmi és politikai átalakulások; de megállapítható az is, hogy a protestantizmus és kálvinizmus konzervatív képviselői a minden állam jólétre berendezett életének alapjául szolgáló evangéliumi igazságoknak.

Mivel a kálvinizmusról azt tartjuk, hogy an-

nak hittételei és erkölcsi parancsolatai az evangéliumból kimetszett kristályok és mivel joggal mondhatjuk, hogy a kálvinizmus tiszta lelke magától Jézustól s az ő Szentlelkétől lelkedzett erő, annak a megvilágosításához, hogy a kálvinizmusnak mi az álláspontja az állammal szemben s mi az eligazodó és igazító világossága, ereje, bölcsesége: elég ha ezen tekintetekben magának Jézusnak az álláspontját ismerjük. A mi Ővele meg egyezik: az igaz, tiszta kálvinizmus is; ami tőle eltér, vele ellenkezik, az nem is tartozhatik a kálvinizmus tartalmához.

Lássuk tehát, hogy Jézus elismerte-e az országok, államok létjogát, mert a nemzeti határok, állam alakulatok lerombolásán keresztül az egyetemes világ polgárság, a szervezett emberi egység felé törekvő irányzatok hajlandók az evangéliumból venni jogosultságuk igazolására a támpontokat. Hogy milyen szerkezetű, milyen rendszerű és alkotmányú országot tartott Jézus jónak vagy rossznak, azt nem tudjuk; de hogy az országos felosztottságok, nemzeti tagozódások rendszerét előre látja és meg is jósolja, hogy ez a rendszer a világ végéig fenn fog állani, mutatja az, hogy a föld elmúlását, vagyis a világ végét megelőző események közé oda jövendőli: „Nemzet támad nemzet ellen; ország ország ellen“, vagyis, hogy a világ végéig lesznek nemzetek, országok és pedig egymással ellenséges viszonyban is.

Jézust az ellenségei gyakran akarták összeközösbe hozni az állami renddel. Ilyen célból kérdezték meg tőle nyilvánosan: „Mester! kell-e a császárnak adót fizetni?“ Jézus erre így szólott: „Mit kísértetek engem? Mutassatok nekem egy pénzt, kinek a képe és felirata van rajta?“ Azok mondának: „a császáré“. Ő pedig mondá: „Adjátok meg azért ami a császáré, a császárnak és ami az Istené Istennek“. Íme a maga valláserkölcsei hivatását, lelki országát feltékenyen védi attól a gyanúsítástól, mintha a politikai vagy állami élet terére is át akarna kalandozni velük. „Mikor észrevette, hogy jönni akarnak és elragadni, hogy királlyá tegyék, elvonult egymaga a hegyre.“

A világtörténelem egyik legfelségesebb jele nete játszódtott le akkor, mikor az írástudók és farizeusok törvénykezésre hívták fel Jézust egy bűnös asszony felett. Az asszonynak nagy bűne volt. Házasságtörés, amelynek büntetése megköveztetés volt törvény szerint. Jézussal akarták felette kimondatni az ítéletet. Azt hitték, hogy akár halálos, akár felmentő ítéletet mond, ellenkezésbe fogják hozni önmagával. Jézus egy darab ideig nem szólt semmit. Némán lehajolt s a földre jeleket írogatott. Majd amikor szorgalmazva kérdezték újra meg újra, felegyenesedett és így szólott: „aki közületek nem bűnös, az vesse reá először a követ“. Aztán lehajolt és újra írt. A vádoló sokaság úgy széjjel oszlott, hogy a helyszínén nem maradt más, mint Jézus és a bűnös asszony. Akkor Jézus így szólt a bűnös asszonyhoz megbocsátó, megjobbító szeretettel, kegyelemmel: „Én nem kárhoztalak; eredj el és többé ne vétkezzél“.

Magánjogi bíraskodásra is reá akarták venni: „Mondá neki egy a sokaság közül: Mester, mondd meg az én testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökségét. Ő pedig monda neki: Ember, ki tett engem köztetek bíróvá vagy osztóvá?“

Íme így hártja el Jézus magáról még a látszatát is annak, hogy az állam ügyeibe kívánna avatkozni. Nem kell neki az állami főhatalom, nem kell a törvényhozás, bíraskodás joga. Ezeket az állam kezéből kivenni nem tartja sem szükségesnek, sem tanácsosnak. Nincs az evangéliumban egyetlen nyoma sem annak a törekvésnek, amely a vallást, egyházat intézményes hatalmi szervezetté, akár az államot felváltó, feleslegessé tevő testületté, akár az államban államnak akarná megtenni. Sok keserűségtől, pusztitástól, vértől, gyalázattól, átoktól tudta volna magát megkímélni a keresztyénség, ha a Jézus által megvont határon belül maradván nem ártja bele magát az állam dolgaiba; viszont az államnak sem ad módot arra, hogy intézményesen csatolja magához az egyházakat.

Hogy Jézus a főhatalmak kialakulását nem valami szükséges rossznak; sőt nem is valami természetsszerű képződménynak s nem is valami mással helyettesíthető ideiglenességnek tartja: mutatja az a hatalmas mondása, amellyel Pilátus helytartót szépen kitanítja az ő fejedelmi hatalmának eredete felől: „Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna neked“. Íme az államhatalom isteni eredetének bizonyossága az evangéliumban, magának a Megváltónak ajakáról. Íme a szentesítése a világ országoként felosztott rendszerének, amelynek érintetlenségét akkor is kifejezésre juttatja Jézus, amikor kijelentette, hogy az ő országa nem ebből a világból való. Tehát a Jézus országa, mint szervezet, nem is való ebbe a világba a földi országok, államok helyettesítője képen. Azonban Jézus a maga híveit nem kívánja kivenni a világból, kiszakítani a meglevő társadalmi rendből, polgári közösségből; hiszen így imádkozik Istenhez: „Nem kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól“. Maradjanak meg az emberek a világban, a világ rende szerinti életben. Ezt a rendet úgy is a nagy Rendező: az Úr szabta meg. Angyalok tökéletesek itt a földön nem lehetnek. Ám hadd éljék emberi életüket, éhezzenek, szomjúhozzanak, fázzanak, nyomorogjanak, szenvedjenek. Ám hadd legyenek felsőségek és alattvalók; parancsolók és engedelmeskedők; gazdagok és szegények; fegyveresek és fegyvertelenek: ezekből a viszonylatokból nem akarja a Jézus kiemelni az embereket; csak azért könyörög az Istenhez, hogy övéit a büntől oltalmazza meg. Mert egyedül a bűn lehet akadály a világból való országának tagjai legyenek; annak az országnak, amelynek honpolgársága két feltételhez van kötve: isteni kegyelemhez és hit által való megigazuláshoz.

A földi országok természetsszerű, sőt főhatalmukat tekintve isteni eredetűségének jogosultsága és szükségessége, mint adott, meglevő és a jövőben folytonosan létező, fennálló intézményeké az

evangéliumból: Jézus tanításaiból világosan bizonyítható. A földi országok egyik alkateleme, olyan eleme, amely nélkül ország nem is létezhetik: a főhatalom. A főhatalmat gyakorolhatja pátriarcha, bíró, király, császár, köztársasági elnök, triumvirátus, konzul, szenátus, kormányzó. De bármelyik gyakorolja is, szüksége van fegyveres erőre, amely az állam rendjével való összeütközésnél az államrend fenntartását, a törvény érvényesítését, a jog uralmát a rendbontókkal és jogpártúttal szemben végső fokon biztosítsa; de biztosítsa az állam jogi és területi sértetlenségét kifelé is az ellenséges támadással szemben. Jók és rosszak lesznek a világ végéig. A rosszakat először is az erkölcsi ráhatással kell megjavítani, de a rosszal veleszületett erőszakossági hajlam felülkerekedése esetén a megfélemezésnek más eszköze nincs, mint a karhatalom. Jézus magát az erősebb fegyvereshez hasonlítja, aki elveszi az ellenség fegyverét és elosztja. Ha bűn volna a fegyverviselés, akkor Jézus nem azt mondta volna, hogy a fegyvert elveszi és elosztja, hanem azt, hogy megsemmisíti s akkor Péternek sem azt mondta volna, hogy tegye helyére az ő szabályját, hanem azt, hogy törje össze és dobja el. Láttuk mi is nem olyan régen, hogy az az irányzat, amely nem akart katonát látni, a végén katonáskodásra kényszerített minden ép kéz-láb embert. Az örök igazságok törvénye alul nem vonhatja ki magát senki és semmi.

A kálvinizmus nem akar, nem akarhat más lenni, mint az evangéliumi keresztyénség. A kálvinizmus megalapítója, Kálvin János, felséges alázatosságában teljesen el akart enyészni az előtt a világosság előtt, amely a világ evangéliumi világossága. Csak egy gyertyatartó akart lenni, amelyről jobban meglátszik a világosság. Az élet minden viszonylataival, tehát az államélettel szemben is az evangéliumból vette főként magatartásának alapjait. Azonban talán kissé többet is foglalkozva a kellelénél éppen az államelmélet viszonylatában az ó-szövetséggel. De ez az ő egyéniségéből önként folyik. Parancsolóan vezető lélek volt ő, aki szívesen nyúlt hozzá az ó-szövetség kötöttségéhez, csak hogy vezető hatalma alá oda kösse a szabadságig elkalandozott lelkeket. Ő maga semminek tartotta magát az Istenhez mérve, de az emberekhez mérve magát, meg kellett állapítania, hogy joga van vezéri szerepet magához ragadni a veszni indult világ forgatagában. Éppen azért ötlet a gyakorlati élet arra készítette, hogy az egyház és állam dolgait szorosabban összefoglalja, összevegyítse, mint ahogy azt „az én országom nem e világból való” krisztusi elv és magának Jézusnak példája megengedi. A gyakorlati élet átmeneti kényszere dacára sem engedi azonban az evangéliumi alapelveket elhomályosodni. A maga államelméletét így terjeszti elő leghíresebb művében, az „Institutio“-ban.

Kétféle kormányzást állapítunk meg az emberben. Egyik a lélekben, vagy belső emberben székel; a másik, mely csupán a polgári kormányzatra és külső erkölcsi rendre vonatkozik. Jól le-

het úgy tűnhetik fel a dolog, hogy a hit lelki tudományától el van különítve a polgári kormányzat tárgyának előadása; mégis össze kell a kettőt csatolni; mivel egyik részről esztelen és barbár emberek az Isten által szentesített rendet örvöngve kísérlik meg felforgatni, a fejedelmek hizelgői pedig, azoknak hatalmát mértéktelenül felemelve nem haboznak magának Istennek uralmával szembe szállani. Sokan mikor azt hallják, hogy az evangéliumi szabadság ígértetik, mely nem ismer az emberek között királyt és semmi felsőbbiséget, hanem egyedül Krisztusra tekint; azt gondolják, hogy szabadságuknak semmi hasznát nem veszik addig, míg csak azt látják, hogy felettük valami hatalom emelkedik. Az, aki a test és lélek; e jelen, múlandó élet és ama jövőre örökké való élet közt különbséget tud tenni, könnyen beláthatja, hogy Krisztus lelki országa és a polgári társadalom rendje egymástól nagyon különböző dolgok. A világi uralkodás különbözik Krisztus lelki és belső országától, de azzal egyáltalában nem ellenkezik. Az istenteleneket a törvény nagy szigorúságával is alig lehet fékezni; mit gondolunk, hogy mit fognának ezek cselekedni akkor, ha látják, hogy a féktelenség útja gonoszságuk előtt büntetlenül nyitva áll? holott még erőszakkal sem tarthatók vissza a gonosz cselekedetektől. Meddő vitatkozni a felett, hogy melyik államforma a helyesebb. A felsőbbiségeknek legnagyobb szorgalommal arra kell ügyelniük, hogy a szabadságot, melynek védelmezőiül vannak rendelve, bármely részben is megkisebbiteni vagy éppen megsérteni ne engedjék. A nemzetek számára megvan az a szabadság, hogy olyan törvényeket hozzanak, amelyekről látják, hogy hasznukra vannak; de ezeknek a törvényeknek mégis a *szerelemnek* állandó szabályához kell szabva lenniük. Alapelvük minden nemzetnél ugyanaz, t. i.: a szeretet legyen. A felsőbbiség iránti engedelmisségnél arra kell ügyelnünk, hogy ez az engedelmisség el ne tántorítson bennünket az Isten iránti engedelmisségtől; hiszen Isten akarata alá kell a királyok kiváltságainak is rendeltetniük. Az Isten végzése előtt minden világi rendelkezés meghajoljon és az Isten fenségének minden kormánypálca alája vettessék.

Folytathatnók így tovább Kálvin Institutióiból az idézeteket, mindegyik — mint az eddigiek is bizonyították — azt bizonyítaná, hogy a kálvinizmusnak az állam életére vonatkozó tanai Jézusnak e nemű tanításaival teljesen megegyeznek. Ezért van az, hogy mindazokban az országokban, ahol a kálvinizmus, vagyis a tiszta evangélium szelleme uralomra jutott: ott úgy az emberi élet magán viszonylataiban, mint a társadalomban, az állam alkotmányában, törvényeiben; akár a magánjogra, akár a közjogra tartozó jogszabályaiban mindenütt és mindenben érvényesül annak a másik országnak a lelke: a Jézus országáé, amely nem e világból való. Ez a lélek a világosság lelke; amely ha kibocsátatik, megújul a földnek színe: haladásban és jólétben. Ez a lélek a szabadság lelke: amely közvetítő nélkül és még tilalom elle-

nére is közvetlenül fürösztli meg magát az élet ama vizében: melyben az isteni örök igazságok gyöngyei rejlenek. Ez a lélek a szeretetnek a lelke; amely a szabadság társaságában és azzal együtt a közös jogok, közös terhek, közös segítség; együtt működés, együtt boldogulás demokratikus intézményeit sorakoztatja az államélet szerkezetében.

A kálvinizmus, vagy reálisabban szólva a kálvini egyház az állammal össze nem megyül, nem avatja magát az állam dolgaiba; csak a szellemével teremt, növel, képez az állam számára tökéletesség felé törekvő és emelő lelkeket, viszont feltékenyen öröklik a felett, hogy szabadságának szentélyébe ne avatkozzék semmi más hatalom azon az Egyen kívül, akinek országa nem e világból való. A kálvinizmus hitével is, erkölcsével is az államélet termelő, tisztító, építő, alkotó, tökéletesítő ereje. Ezt az erő tehát gyengíteni, kisebbiteni, gyalázni, rontani: bűn az evangélium ellen is, a haza ellen is és sokszoros bűn, ha azt épen maguk a kálvinisták teszik. Mi nem tesszük.

Iskola

Felügyelői látogatás a leányközépsiskolában.

Múlt hó 14—21-ig végezte Dóczy Imre egyházkerületi középiskolai felügyelő évi látogatását a Dóczy-intézet leányközépsiskolájában. A látogatás eredményéről a következőkben számolunk be. Míg az országban mindenféle pártoskodás folyik s a társadalmat darabokra tépi, addig ebben az intézetben a nemes értelemben vett idealizmusért folyik a küzdelem. Hogyne, mikor ez az intézet a református leányokat neveli, a jövő református nő-intelligenciáját. A Kossuth-utcai „Dóczy”-ba 1500 kisleány jár, pedig ezelőtt néhány évtizeddel 150 leány befogadására épült s ma ennek a számnak tizszeresét kénytelen naponta szellemi útravalóval ellátni. Ez a növendék-többség már a zsúfoltságnál is több. Ki segíthetne rajta? Építeni kellene, máshová helyezni legalább a polgári leányiskolát vagy a tanítónőképzőt, de hová? A kultúra ma oly másodrangú kérdés, — a kontárság üli diadalát, ki segítne — ha még tudna is segíteni — ilyen nehezen megoldható problémán. A fenntartó református egyház nincs abban a helyzetben, hogy építsen. Az intézettel kapcsolatos internátus elhelyezése kedvezőbb. Szép tágas, derűs épület. Csakhogy! — 100 gyermeknek a mai rohanó árák mellett táplálékot adni, — amikor a kis háztartásoknak is kétségbeesítő nehézségeket kell leküzdeni, — óriási feladat. És mégis örömmel halljuk, hogy az étkezés tápláló, sőt az is megtörténik, hogy az ebédnél megmaradt (!) kenyeret kosárral viszik ki az étteremből. Öröm nézni a konyhában forgoló lányokat, akik a főzésben segítőkészek.

S ez az emberfeletti munka, annak az önzet-

lenül dolgozó, nyomorral küzdő gárdának az érdeme, amely minden mellőzés és el nem ismerés ellenére is híven teljesíti kötelességét, teljes tudatában nemes hivatásának. Az iskolának, az internátusnak igazgatójái: Kocz Aurélné-é, a legnagyobb teher, a legtöbb gond. Tudjuk, hogy jó kezekben van a vezetés, hiszen ezt a mostani látogatás megnyugtató eredménye is igazolja.

Jól esik mindezeket regisztrálnunk. Bizunk benne, hogy rövidesen új hajlékot kap a „Dóczy”, egyházkerületünk egyetlen leánynevelő intézete.

—h.

Tárca

Beszélgetés hervadt, őszi kerttel.*

Fent olmos szürke takaró az ég,
Alatta fázva didereg a kert.
Nem, nem halott, csak tetsz-halott az élet,
Nem hallod? Szive vert.

A fák most égretárt karokkal állnak,
A sok ruhátlan ág-kar didereg;
A kert leégett árvaház s a fák,
Az udvarán sok fa-gyerek.

Tarlott gyümölcsös-kertben őszi fák,
Kis vészna fák, mondjátok, úgy-e féltek?
A vén fákkal beszéljétek csak,
Mert úgy-e, nem reméltek?

Ők már tudják, hogy nem örök a tél.
Az Isten ujjá csak egyet legyint:
Felleg eloszlik, nap süt, jég elolvad
És tavasz lesz megint!

Csak álljatok, mint elő-örsök itt,
Didergő posztján egy új kikeletnek:
Új ég lesz majd itt, föld is, lomb is új
És más dalok születnek.

Lugos.

Szombati Szabó István.

*Szerzőnek most megjelent „Életem” című verses kötetéből kimaradni kényszerült költemény.

Irodalmi szemle

Ravasz László, *Orgonazúgás*. Beszédok, előadások. Budapest, 1923. Studium könyvesbolt, Múzeum-körút 21. 8°, 192 lap. A tartalmas könyv anyagát a szerző három csoportba gyűjtötte. „Napsütötte ormok. Atlátszó mélységek” cím alatt 16 cikk és beszéd áll különböző, de általános érdekű tárgyról. „Orgonazúgás” címen 14 egyházi beszéd olvasható, míg a „Fénylő árnyékok” csoportja 11 gyászbeszédet tartalmaz. Mind a negyvenegy közlemény mesteri alkotás a maga nemében. Stílusának művészi szépsége, képeinek — néha a dobzódásig fokozódó — gazdagsága, a tartalomnak mélysége,

az eszméknek a szferáig emelkedő magassága valósággal az orgonazúgás fenségének és lelket megragadó voltának érzetét ébreszti az olvasóban. Hogy az egyházi beszédek nem arra való, hogy megtanulva, felmondassanak, az minden gondolkodni tudó ember előtt nyilvánvaló; de épen ezért ugyancsak ezek a templomi tanítások, valamint az egész könyv méltó arra, hogy minden intelligens magyar olvassa, tanulmányozza s belőle lelki gyönyörűséget merítsen.

Szombati Szabó István, Életem. Versek. A Kaláka kiadása Kolozsvár 1922. 8°, 87 lap. Szerző ismert nevű költőnk, kollégiumunk egykori növendéke, dalos fia. E verses kötetében Széfaciklus címen 19, Életem címen 15, Hitvallás messiások földjén címen 10 költemény olvasható. Az első csoport szerelmi érzések szülte dalok, a másik kettő elmélkedő és honfi keserv diktálta strófák. A mélységből hangzik a lant húrjának egyik-másik zendülése és a belsőt rázkódtatja meg pl. a „Vak-Vazul herceg panaszkodása“. A költemények közül, amelyek az erői teljében mutatkozó költőt állítják elénk, egy, amelyet az ügyeszség kifogásolt, s amely emiatt „a kötetből kimaradni kényszerült“, lapunk mai számának Tárca rovatában olvasható.

Varga Jenő költeményei. **Turul.** A szerző arcképével. Szegeden 1923. 8°, 160 lap. Ára 400 korona. Könyves Tóth Kálmán debreczeni lelkipásztor és a szerző előszava után I. Szent Turul. II. Harcos Turul. és III. Dalos Turul alcímek alatt 151 közvetlen vers olvasható. Valamennyi a szerző szívéből fakadt s hogy mennyire megtalálják az utat a közönség szívéhez, bizonyítja az, hogy a kötet első kiadása, megjelenése előtt előfizetésben elfogyott.

Különfélék

Néhány kérdés márciusban.

Lehet-e amputálni egy élő szervezetnek egy, vagy több végtagját a szervezet életének katasztrófája nélkül?

Az amputálás következtében beállott sebláznak örökké kell-e tartani?

Előmozdítja-e a gyógyulást a sebláz felgerjesztése, vagy a szívnek megismétlődő izgatása?

Képes-e egy, vagy több végtagjától megfosztott szervezet hasznos munkát végezni, embertársainak nemes szívével, értelmes agyával hasznára lenni?

Lehet-e egy emberi szervezetbe új végtagokat beoperálni?

A beoperált új végtagok meg tudhatják-e találni a kellő vérkeringést az új szervezet szívével?

*

Ismer-e a természetrajz szervezeteket, amelyek elvesztett tagjaikat egészséges vérkeringéssel természetes úton pótolni tudják?

Kihajt-e a csonka fatörzs?

Gondos ápolással lehet-e az új hajtásból sudárt nevelni?

*

Elpusztul-e az ágaitól és derekától megfosztott földben maradt fatörzs?

Lehet-e kérges héjú vastag ágat másik fába beoltani?

Megfog-e a lefűrészelt ág, ha a földbe dugjuk?

*

Ha a természet példákkal oktat és szívünk erős, telve bizodalommal, avagy kétségeskedhetünk-e?

Egyházkerületi bizottsági ülések és közgyűlés ideje. Az egyházkerületi tanügyi bizottság május hó 7-én, délelőtt, a pénzügyi bizottság aznap délután, a kollégiumi igazgatótanács május hó 8-án, délelőtt, a népiskolai tanügyi bizottság május hó 9-én, délelőtt tartja ülését. Május hó 23-án, délután esperesi értekezlet lesz s május 24-én, délelőtt kezdődik a közgyűlés.

A Kántus folyó hó 5-én tartotta szokásos kegyeletos ünnepélyét az alapítók emlékére. Ennek az ünnepségnek különösebb jelentőséget kölcsönzött az, hogy az alapítványok száma és kamatjának nagysága jelentősen megnövekedett, továbbá az alapítók megértő leszármazottai a régi tőke mai értékben csekély kamatát alkalmi adományaikkal növelték. Így történt, hogy a régi alapok jelenlegi kamata: 786 K helyett a dr. Baltazár Dezső püspökünk amerikai gyűjtése alkalmával kapott 100 dolláros Winter Gyula alapítvány 6000 K kamattal, az Úszó Mihály földalapítvány 20,000 K jövedelemmel, dr. Bruckner Ernő főorvos 1000 K, Bilkei Kövesdi Imre 10,000 K adománnyal 37,786 K-ra emelte a kiadott segély összegét. Ebből aztán 1600 K-n felüli jutalmat is lehetett adni, ami még mindig nem nagy summa a mai viszonyok között, de mégis annyi, hogy jutalomnak lehet nevezni. Mindezekre a momentumokra szépen mutatott rá dr. sz. Kun Béla felügyelő tanár tartalmas megnyitójában. A műsor minden száma: a Kántus énekei, Hegedüs Kálmán komoly, Zitás István víg szavalata, Molnár Sándor zongorajátéka igen jól sikerült.

Lelkészerterkezetlet. Eszmeeserékben gazdag értekezletet tartott a csonka-érmelléki egyházmegye lelkészi kara 1923 február 21-én Bagamérban. Az értekezletet Bányai László h. esperes magas szárnyalású imával nyitotta meg, kérvén a pásztorok pásztorának áldását a hív szolgákra. Székelyhidny Béla álmódi lelkész tartotta meg ezután „Melyek a fontosabb teendőink ma“ címen szabad előadását, reá mutatván a lelkészi munka gazdag útaira és eszközeire, melyek által gyülekezeti életünk mai megújodása áldásosan eszközölhető. Hosszas eszmeesere követte az előadást, melynek kapcsán kimondotta a lelkészerterkezetlet, hogy egyöntetűen intenzív belmissziói tevékenységet vezetnek be egyházaikba; a vallásos délutá-

nok, a vasárnapi iskola, az ifjúsági egyesületi élet megteremtése, a presbiteri értekezletek tartása s a gyülekezet gondozása által. Kimondotta a lelkész, hogy minden hónapban értekezletet tart, melyen közösen beszélnek meg teendőiket; egybekapcsolván minden értekezletet bibliamagyarazattal és szabadelőadással. Majd Kocsis János erdélyi menekült, jelenleg bagaméri s. lelkész a bibliai körök fontosságáról tartotta meg ismeretekben gazdag előadását. Elhatározta a lelkési értekezlet, hogy a csonka-érmelléki egyházmegye fentartása érdekében — a csonka-bihari egyházmegye nem akceptálván egyesülésükre vonatkozó óhajait — az egyházkerületi elnökséghez felír s kéri önálló működésének jóváhagyását.

A Hajduböszörményi Református Leány-szövetség ismét bizonyosságot nyújtott hivatásának átértéséről és tagjainak jócselekedetekben megnyilatkozó hitéről. Az elmúlt karácsony alkalmával lélekemelő ünnepély keretében hatalmas közönség részvételével 150 árvát ruházott fel. Azonban az estély jövedelme (ez alkalommal a felruházott árvákat élelmiszerral is megajándékoztuk) és az azóta rohamosan szaporodó adományok következtében a ruhaneművel segélyezették száma 200-ra emelkedett. — Ezenkívül tizezreket osztott szét pénzben is az egyesület. Teljesen új öltönyt kapott 31 fiú, 81 leány. Nadrágot 27 fiú, inget 8 fiú és 8 leány, sálkendőt 18 leány, fejkendőt 11 leány kapott. Továbbá 46 gyermeknek cipőt, 3-nak csizmát, 56-nak harisnyát, 9-nek trikót osztott szét a szövetség. A ruhákat a tagok varrták, miután azokat egy derék vallásos lelkű nő mind kiszabta. Hogy e szép sikert elérhettük, abban jelentős része van a református egyháznak, mely 117,600 K-t adott e célra bevásárlásra. Egyéb adományok: Egyesületek és a társadalom adománya: 85,141 K, a karácsonyesti ünnepély bevétele: 28,120 K, összesen: 230,861 K. Segítségenkre jöttek a keresztyén rőföskereskedők, élükön a Hangya ruhakelme, vászon stb. adományaikkal, a kötőszövőgyár 30 pár harisnya, továbbá több cipész és csizmadia atyánkfia cipő és csizma adományával. A jó Isten áldja meg a nemes szívű adakozókat, áldja meg a Szövetséget, hogy hasonló szép cselekedetekkel építse a széthúzó társadalmi osztályok egységét, a magyar jövőt és Isten országát. Ó.

A királyhágómelléki egyházkerületben szolgáló lelkészek számára a már eddig élvezett drágasági államsegélyt a román állam nem folyósítja, mert megválasztott püspökét nem ismeri el és hivatali állásának megerősítését megtagadta.

Megvételre keresem a Debreczeni Lelkészi Társ összes köteteit, — az Igehirdető egyes kötetit (az I, II, III, VII, X, XI, XII, XIII. kötetek kivételével), a Prot. Irod. Társ. „Házi kincstár”-a összes kötetit kötve. Arájanlatokat a Szerkesztőséghez kérek.

Könyvek. Néhai Koren Pál békéscsabai lelkész műveiből kapható, míg a nagyon fogytán levő készlet tart: Pál levele a zsidókhöz, 600 K. Jézus élete (1921. évi kiadás) 600 K. Jézus beszédei-ből második kötet 800 korona. Ár csak márciusi szállításra érvényes és előre beküldendő, postaköltség utánvételezve. Többi műből csak egy-két példány van. Cím: Koren Pálné, Békéscsaba, Luther-u. 11.

Legelterjedtebb,

legkönnyebb, legkiválóbb és legjobb konfirmációra előkészítő káté a

NAGY ISTVÁN

Konfirmációi Kátéja.

Ez a káté 2 év alatt 20,000 példányban fogyott el.

Ara K 30.—

DR. ERDŐS KÁROLY!

Az Én Vallásom

című hiterősítő és léleknevesítő könyvecskéje a legmegfelelőbb konfirmációi ajándék

Ara papírkötésben . . . K 75.—

Ara vászonkötésben . . . K 100.—

Konfirmációi emléklap gyönyörű kivitelben K 15.—

Konfirmáltak anyakönyvi íve K 20.—

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény.

Méliusz könyvkereskedés Debreczen

Új Imakönyv fiatal nők számára!

„SZOROS KAPU, KESKENY ÚT”

ELMÉLKEDÉSEK ÉS IMÁDSÁGOK
protestáns leányok számára.
írta Czeglédy Sándorné Kósa Margit.

Kis alaku (8×13 cm.) finom fehér papíron, tiszta nyomás, 230 oldal terjedelmű, izléses, valódi vászonkötésben **500 korona.**

Kapható minden nagyobb könyvkereskedésben és a kiadónál

KIS TIVADAR, PÁPA, postafiók 12.

Ugyanitt megrendelhető

KÖZÖNSÉGES VASÁRNAPI IMÁDSÁGOK

EGYHÁZI HASZNÁLATRA.
írta Czeglédy Sándor reform. esperes.

240 oldalon 150 imádság, nagybetűs nyomással, szép kötésben **800 korona.**